

Формування поняття про час на уроках математики у початковій школі

Гасвець Я. С.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри математики і методики її навчання*

Гордєєва М. А.

*студента 4 курсу факультету початкового навчання
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

Упровадження Концепції Нової української школи, що розпочалось у 2016 році, дало поштовх до зростання сприятливих умов для посилення практичної спрямованості навчання та творчого розвитку дитини. Загалом зросли вимоги до якості початкової освіти та активного пропагування ознайомлення учнів з новими поняттями у процесі спілкування та спостереження за навколишнім світом.

Одним із таких основних понять є поняття часу, його виміру, спостереження за перебігом та тривалістю подій. Учні мають усвідомити, що все життя людини, де б вона не була і чим не займалася, тісно пов'язане з часом, умінням його вимірювати, правильно розподіляти, заощаджувати та раціонально використовувати. Спостерігаючи за різними видами діяльності людини, молодші школярі повинні переконатися, що, так чи інакше, потрібно навчитися орієнтуватися у часі, сформувати певне відчуття часу, що супроводжує людину впродовж всього життя. Адже, саме відчуття часу дозволяє людині бути організованою, зібраною, більш раціонально його використовувати.

В останні роки питання навчання основних величин в початковій школі, у тому числі методику формування часових уявлень та методичні рекомендації до вивчення величини «часу» розглядають Д. Васильєва, Н. Листопад, О. Онопрієнко та С. Скворцова. Погляди вчених співпадають під час пояснення процесу формування уявлень учнів про час в практичній (навчальній, ігровій) діяльності. Це можуть бути завдання на виконання режиму дня, ведення календаря природи, запис дати в зошиті; знайомство з назвами днів тижня та їх послідовністю (відривний календар), із проміжками часу (урок і перерва); визначення часу за циферблатом годинника в межах годин в 1 класі, подальше розширення цього уміння в 2-4 класах, а також задачі на визначення тривалості події та інше.

Акцентуючи певну увагу до вивчення теми «Час», Н. Листопад [3, с. 20-25] пояснює це, насамперед, її складністю для учнів початкової школи через велику кількість понять, які вони мають засвоїти і навчитися застосовувати. Автор підкреслює суб'єктивність відчуття часу, і тому стає важливим

навчитися реально покладатися на відчуття в його оцінці і порівнянні, як це можна зробити з іншими величинами. З метою подолання цих труднощів Н. Листопад пропонує систему навчальних завдань з коментарем до їх виконання.

В свою чергу, Д. Васильєва [1, с. 13-16] зосереджує свій науковий пошук саме на подоланні проблеми наступності у вивченні величин між початковою та базовою середньою освітою. Автор пропонує систему навчальних завдань на початку вивчення математики у 5 класі, метою яких є актуалізація знань учнів про величини, у тому числі і часу, які вони вже знають з початкової школи, їх одиниці вимірювання та прилади, за допомогою яких вони вимірюються.

Більш детальну методику навчання величин в початковій школі по роках навчання презентовано С. Скворцовою та О. Онопрієнко [4], та реалізовано у навчально-методичному комплексі (підручники, робочі та навчальні зошити, розробки уроків та ін.). Реалізуючи ідеї Нової української школи, інтегративного та компетентнісного підходів, автори переглянули сучасні методичні підходи до вивчення часових уявлень в 1-2 класах та створили навчально-методичний посібник для вчителів початкових класів, які вже працюють в НУШ.

У період технологізації освіти та постійного використання смартфонів, ноутбуків й інших технічних засобів постає нагальна потреба адаптувати викладання навчального матеріалу до нових умов на різних рівнях освіти.

З огляду на це, спираючись на методичні рекомендації С. Скворцової та можливості використання в освітньому процесі інформаційних технологій, мережі Інтернет, нами розроблено цілу низку інтерактивних завдань на онлайн платформі <https://learningapps.org>. Цей онлайн-сервіс зарекомендував себе як сервіс з великою кількістю шаблонів для розробки інтерактивних завдань різної складності, зручним інтерфейсом та великою кількістю мов, в тому числі і українською [2, с. 149-152]. Позитивні сторони цієї платформи і зручність використання вже неодноразово було доведено і вчителями-практиками, і майбутніми педагогами початкової освіти.

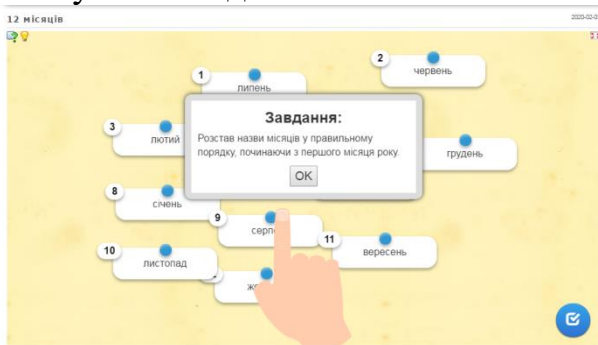

Рис. 1. Завдання до теми «Доба. Тиждень. Місяць. Рік» (2 клас)

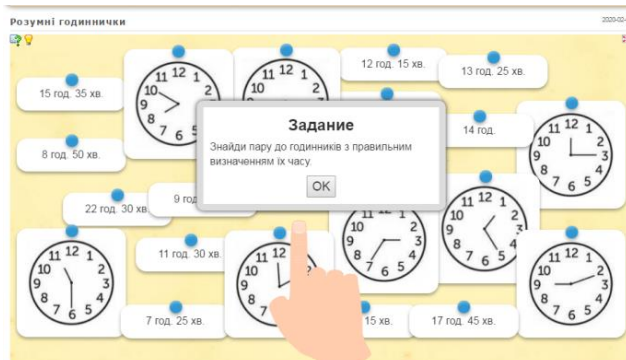

Рис. 2. Завдання до теми «Визначаємо час за годинником» (1-4 класи)

Використання завдань такого типу на уроках математики дозволить вчителю пришвидшити процес навчання учнів орієнтуватися у часі, зокрема визначати та правильно позначати час, оперувати різними одиницями

вимірювання часу. Під час фронтальної роботи на уроці можна продовжити роботу над розвитком відчуття тривалості події, вчити змінювати темп і ритм своїх дій, спираючись на наявність або брак часу. Таким чином, вчитель повинен продемонструвати учням наскільки уміння регулювати і планувати діяльність в часі допомагає створювати сприятливі умови для розвитку організованості, зібраності, цілеспрямованості, точності, пунктуальності, – якостей особистості, необхідних дитині і під час навчання, і в повсякденному житті.

Відтак, розроблені завдання дозволяють вдосконалити практичні уміння і навички молодших школярів, ефективно організувати самостійну роботу та індивідуалізувати навчання, активізувати пізнавальну діяльність учнів та осучаснити урок.

Література:

1. Васильєва Д. В. Величини в початковій та середній школі. Реалізація наступності в математичній освіті: реалії та перспективи: збірник наукових праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф., 15-16 вересня 2016 р. / Міністерство освіти і науки України, ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського» [та ін.] . – Х.: Вид-во «Ранок», 2016. С. 13-16.

2. Гаєвець Я. С. Використання інтернет-сервісів під час професійної підготовки майбутніх педагогів початкової освіти. Інноваційні рішення у початковій школі: досвід впровадження концепції НУШ // матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 27-28 листопада 2019 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка; Інститут педагогіки НАПН України. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка; К.: Педагогічна думка, 2019. С.149-152.

3. Листопад Н. П. Формування у молодших школярів уявлень про час. Початкова школа. 2017. № 7. С. 20-25.

4. Скворцова С. О., Онопрієнко О. В. Нова українська школа: методика навчання математики у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів : навч.-метод. посіб. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 352 с.

Гаєвець Я.С., Гордєєва М. А. Формування поняття про час на уроках математики в початковій школі // Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 7-8 лютого 2020 р.). – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020. – Ч. II. – С. 52-56.

2020 р.

Анотація. Гаєвець Я.С., Гордєєва М.А. Формування поняття про час на уроках математики в початковій школі. Стаття присвячена огляду проблеми формування поняття про час на уроках математики в Новій українській школі. Запропоновано використовувати інтерактивні завдання на онлайн платформі learningapps.org з метою навчання учнів початкової школи орієнтуватися у часі.

Ключові слова: початкова школа, навчання математики, поняття про час.